

PRZEGLĄD DZIAŁALNOŚCI EKES-U OPINIE NA TEMAT WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH

Strategiczna wizja
przyszłości Europy

Europejski Komitet
Ekonomiczno-Społeczny

Słowo od Eleny Calistru, przewodniczącej Sekcji ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, EKES

Komisja zaproponowała przeznaczenie blisko 2 bln EUR na wieloletnie ramy finansowe na lata 2028–2034. Zaproponowała także zmianę struktury budżetu i ustaleń w sprawie decydowania o tym, w jaki sposób przydzielana jest duża część tych środków. Opinie EKES-u zebrane w niniejszej publikacji odzwierciedlają stanowisko zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego zarówno na temat finansowania, jak i samych ram finansowych: Komitet jest zdania, że ramy te są tak samo ważne jak finansowanie.

Wniosek Komisji opiera się na dwóch zasadach: **elastyczności i uproszczeniu**. Łatwo jest zgodzić się z tymi zasadami i trudno je kontestować, co sprawia, że tym ważniejsza jest ich dokładna analiza. Elastyczność jest prawdziwym atutem wtedy, gdy budżet stoi w obliczu nieprzewidzianego kryzysu; natomiast staje się ona problematyczna, gdy wyklucza podmioty, które mogą najlepiej ocenić, w jaki sposób faktycznie wykorzystuje się te fundusze. Uproszczenie, które polega na cichym wykluczaniu partnerów oraz usuwaniu kontroli i nieuwzględnianiu specyfiki regionalnej, grozi stworzeniem budżetu, w którym łatwiej będzie dochodzić do niewykrytych nadużyć.

Jeśli chodzi o aspekt **ilościowy**, to stanowisko Komitetu jest w tej kwestii jednoznaczne. Nominalny wzrost, który ledwo nadąży za inflacją, oznacza de facto, że oczekuje się od Unii, by robiła więcej przy pomocy mniejszych środków, a jednocześnie twierdzi się, że jest to cel ambitny. Nie da się zachować zorientowanego na przyszłość budżetu UE bez poważnej dyskusji na temat zasobów własnych, ponieważ strona dochodowa budżetu nie może już dłużej pozostawać drugorzędna w stosunku do jego wydatków.

Największe obawy budzi jednak **struktura** kolejnego budżetu wieloletniego. Połączenie spójności, rolnictwa, rybołówstwa, migracji i bezpieczeństwa w jednych ramach stwarza ryzyko, że różne obszary polityki będą konkurować ze sobą o tę samą pulę środków finansowych. Skutkuje to również przenoszeniem decyzji ze szczebla regionalnego – na którym uwidaczniają się realia wyludniającego się obszaru przygranicznego lub oddalonej wyspy – na szczebel krajowy, na którym łatwiej zacierają się różnice między tymi obszarami. Budżet, który został zaprojektowany przede wszystkim

z perspektywy stolic narodowych, ma trudności z uwzględnieniem podlegających mu obszarów peryferyjnych, a to właśnie na takich obszarach uwidacznia się skuteczność unijnego finansowania.

Dlatego też w prawie wszystkich opiniach EKES-u wymienionych w niniejszym dokumencie podkreśla się znaczenie **partnerstwa** – i nie należy postrzegać tego jako zwykły gest uprzejmości. Zaangażowanie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w komitetach monitorujących sprawia, że Unia jest w stanie ustalić na wczesnym etapie, czy dany program przynosi rezultaty – czyli o wiele wcześniej niż w ramach oceny końcowej, przeprowadzanej zbyt dużym nakładem kosztów i wtedy, gdy jest już za późno. Komitet wzywa do wzmocnienia roli i pełnego zaangażowania powyższych podmiotów w programowanie i monitorowanie oraz zapewnienie zabezpieczeń tam, gdzie rządy krajowe odmawiają współpracy. Domaga się również samodzielnych instrumentów – takich jak Europejski Fundusz Społeczny Plus (ESF+) i Fundusz na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji – które są wystarczająco przewidywalne, by umożliwić partnerom planowanie działań. Szczególnie wymownym przykładem jest tu program AgoraEU, który wspiera organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz przestrzeń obywatelską i medialną, w której działają, zapewniając im odpowiednie zasoby i wystarczającą niezależność niezbędną do funkcjonowania. Należy utrzymać finansowanie tego programu, gdyż inaczej istnieje ryzyko, że wykluczy się z opracowywania budżetu osoby, które dbają o jego przejrzystość.

Parę słów na temat samego Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego. Jego zasadniczą rolą jest wypracowanie wspólnego stanowiska pracodawców, związków zawodowych i społeczeństwa obywatelskiego. Wartość poniżej przedstawionych propozycji politycznych polega na zapewnieniu negocjatorom **spójnej perspektywy podmiotów, które bezpośrednio odczuwają skutki uzgodnionych ram** – i to długo po zakończeniu rozmów trójstronnych.

Negocjacje w sprawie przyszłych wieloletnich ram finansowych między Radą i Parlamentem są w toku, ale czasu jest coraz mniej. Jednocześnie utrzymują się napięcia między tzw. „oszczędnymi” państwami członkowskimi a „przyjaciółmi spójności”, co dodatkowo komplikuje dyskusje. Często najprostszym budżetem do uzgodnienia jest budżet, który nie jest przejrzysty dla osób niezaangażowanych w jego opracowanie.

Niemniej w przedstawionych tu opiniach opowiedziano się za bardziej ambitnym i przejrzystym podejściem, które zachowuje otwarty charakter procesu budżetowego. W tym kontekście EKES aktywnie próbuje przyczynić się do osiągnięcia rezultatu, który będzie służyć interesom europejskich obywateli i obywateli.

Wykaz opinii EKES-u w sprawie wniosków Komisji Europejskiej dotyczących WRF

Linki w tytułach

Wieloletnie ramy finansowe 2028–2034

Zasoby własne – wniosek na 2025 r.

Globalny wymiar Europy (wniosek dotyczący wieloletnich ram finansowych)

Europejski Fundusz Spójności Gospodarczej, Społecznej i Terytorialnej, Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, Rybołówstwa i Polityki Morskiej, Dobrobytu i Bezpieczeństwa

Ustanowienie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w tym Interreg i Fundusz Spójności

Programy „AgoraEU” i „Sprawiedliwość”

Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie programu Erasmus+

Ustanowienie Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach planu partnerstwa krajowego i regionalnego

Wsparcie Unii na rzecz azylu, migracji i integracji, bezpieczeństwo wewnętrzne oraz zintegrowane zarządzanie granicami i polityka wizowa

Wspólna polityka rolna (WPR) po 2027 r.

Przegląd Unijnego Mechanizmu Ochrony

Zmiana rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków

Reforma wspólnej polityki rybołówstwa

Fundusz Konkurencyjności

„Horyzont Europa”

Program na rzecz jednolitego rynku i cel na lata 2028–2034

Instrument „Łącząc Europę” na lata 2028–2034

Ramy monitorowania wydatków budżetowych i ramy wykonania budżetu

WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE 2028–2034

COM(2025) 570 final

| ECO/682

| EKES Sprawozdawcy: Dominika BIEGON, Konstantinos DIAMANTOUROS, Luca JAHIER

22/01/2026

EKES:

- Ostrzega, że proponowane przez Komisję nieznaczne zwiększenie wieloletnich ram finansowych (WRF) jest niewystarczające. Podkreśla, że potrzebny jest znaczny wzrost rzeczywistych zasobów.
- Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący nowych zasobów własnych UE, ale apeluje o zwiększenie ambicji, aby zwiększyć skuteczność budżetu, i podkreśla, że dochody powinny być powiązane ze strategiami politycznymi UE.
- Zdecydowanie odrzuca proponowane zmniejszenie finansowania na politykę spójności oraz wspólną politykę rolną (WPR) w kolejnych WRF.
- Sprzeciwia się również połączeniu w jeden fundusz środków na politykę spójności, EFS+, WPR, rybołówstwo, migrację i bezpieczeństwo.
- Podkreśla, że wszystkie zainteresowane podmioty muszą skutecznie i na każdym szczeblu uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących przydziału zasobów, priorytetów strategicznych, programów, wskaźników i oceny. W przypadkach, gdy strona rządowa nie angażuje skutecznie zainteresowanych podmiotów, należy wdrożyć odpowiednie zabezpieczenia i warunki, aby zwiększyć uczestnictwo.
- Sprzeciwia się jakiegokolwiek warunkowości makroekonomicznej w planach partnerstwa krajowego i regionalnego (PPKR). Wypłata unijnych środków nie może być uzależniona od niepowiązanych propozycji reform strukturalnych.
- Podkreśla, że Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) i Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji powinny pozostać odrębnymi instrumentami w kolejnych WRF i powinny uzyskać większe finansowanie.
- Podkreśla, że odpowiednie finansowanie programów na rzecz społeczeństwa obywatelskiego i mediów (AgoraEU, CERV) jest niezbędną infrastrukturą demokratyczną, a nie opcjonalnym wydatkiem.
- Z zadowoleniem przyjmuje ujęcie w przyszłych WRF silnego wymiaru konkurencyjności, podkreślając kluczowe znaczenie badań naukowych i innowacji dla zrównoważonego wzrostu wewnętrznego, strategicznej autonomii, odporności wodnej oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej. Dlatego popiera utworzenie Europejskiego Funduszu Konkurencyjności (EFK) i wzmocnienie programu „Horyzont Europa” za pomocą większych środków.
- Wzywa do uzależnienia finansowania unijnego na podstawie rozporządzenia w sprawie wielofunduszu od opracowania kryteriów społecznych we współpracy z krajowymi partnerami społecznymi. Jeśli chodzi o EFK, EKES proponuje dalsze zachęty dla przedsiębiorstw do inwestowania w podnoszenie kwalifikacji i szkolenie pracowników oraz w regiony o wysokim bezrobociu lub przechodzące transformację przemysłową.
- Z zadowoleniem przyjmuje zwiększenie budżetu na „Globalny wymiar Europy” jako zasadniczy element wzmocnienia ogromnego potencjału działań zewnętrznych UE.

ZASOBY WŁASNE – WNIOSEK Z 2025 R.

COM(2025) 574 final 2025/0574 CNS

ECO/684

EKES Sprawozdawcy: Katriņa ZARIŅA, Petru Sorin DANDEA

22/01/2026

EKES:

- Podkreśla, że debata na temat nowych zasobów własnych powinna wykroczyć poza dostosowania techniczne i stać się strategiczną refleksją nad sposobami wzmocnienia autonomii finansowej, spójności i konkurencyjności UE.
- Zachęca Komisję Europejską do dalszego dopracowania ogólnego kształtu proponowanego pakietu dotyczącego zasobów własnych, aby uczynić go ambitnym, wyważonym i ukierunkowanym na przyszłość. Komisja powinna a) określić jasny plan działania na rzecz stopniowego zmniejszania zależności od wkładów opartych na DNB; b) opracowywać środki oraz promować spójność i sprawiedliwość, zapewniając, aby wszystkie państwa członkowskie wносиły wkład proporcjonalny do ich siły gospodarczej;
- uwzględnić aspekt konkurencyjności i wpływu na MŚP we wszystkich nowych wnioskach dotyczących zasobów własnych; d) utrzymać pewien stopień elastyczności w mechanizmach reagowania kryzysowego.
- Zwraca się do Rady i Parlamentu Europejskiego o wypracowanie szerokiego i trwałego konsensusu poprzez pragmatyczne, wieloetapowe i oparte na dowodach podejście. Te instytucje powinny: a) przyspieszyć prace nad wnioskami, które są gotowe do wdrożenia w pierwszej kolejności – takimi jak zasoby oparte na CBAM, zmodernizowany wkład pochodzący z tworzyw sztucznych i reforma zatrzymywania należności celnych – przy jednoczesnym zapewnieniu dłuższego czasu na dyskusję i analizę złożonych instrumentów; b) uzgodnić wspólną międzyinstytucjonalną klauzulę przeglądową, tak aby wszystkie nowe zasoby własne podlegały ocenie w ciągu dwóch lat od wejścia w życie; c) zagwarantować włączenie do ostatecznego pakietu mechanizmów zapobiegających regresywności i zapewniających rekompensatę państwom członkowskim położonym na granicach zewnętrznych UE.
- Uważa, że we wniosku dotyczącym zasobów własnych opartych na wkładzie przedsiębiorstw (CORE) brakuje jasności co do jego praktycznego funkcjonowania; wyraża pewne zastrzeżenia co do całego wniosku CORE.
- Z zadowoleniem przyjmuje pozytywny wkład, jaki zarówno CBAM, jak i mechanizm dotyczący e-odpadów mogłyby wnieść w zrównoważony rozwój i obieg zamknięty.
- Zauważa, że wniosek w sprawie zasobów własnych opartych na podatku akcyzowym od wyrobów tytoniowych należy starannie opracować, aby uniknąć negatywnych skutków w regionach przygranicznych lub tworzenia zachęt do nielegalnego handlu.
- Popiera obniżenie do 10% zatrzymywania należności celnych jako krok w kierunku większej spójności finansowej UE, pod warunkiem ustanowienia odpowiednich mechanizmów kompensacyjnych.
- Przyjmuje z aprobatą zniesienie progu de minimis wynoszącego 150 EUR odnośnie do paczek wysyłanych do UE z państw trzecich oraz wprowadzenie od listopada 2026 r. opłaty manipulacyjnej w handlu elektronicznym, która mogłaby stać się nowym zasobem własnym budżetu UE.

GLOBALNY WYMIAR EUROPY (WNIOSEK DOTYCZĄCY WIELOLETNIICH RAM FINANSOWYCH)

COM(2025) 551 final 2025/0227 COD

| REX/611

| EKES Sprawozdawcy: Mateusz SZYMAŃSKI, Luca JAHIER

03/12/2025

EKES:

- Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący zwiększenia wydatków na politykę zewnętrzną UE w przyszłych wieloletnich ramach finansowych (WRF), który przewiduje Instrument „Globalny wymiar Europy”, w tym rezerwę dla Ukrainy, i uważa, że to zwiększenie środków ma zasadnicze znaczenie dla potwierdzenia wartości UE oraz jej roli jako globalnego gracza, a także dla budowania autonomii strategicznej.
- Jest zdania, że UE powinna odgrywać przewodnią rolę w wysiłkach na rzecz rozwoju i pomocy humanitarnej oraz w ożywieniu systemu ONZ, a „Globalny wymiar Europy” powinien stać się jej głównym instrumentem.
- Zwraca uwagę, że Rada Konsultacyjna Organizacji Społeczeństwa Obywatelskiego i Władz Lokalnych ds. Global Gateway pozostała oderwana od procesu decyzyjnego i doprowadziła do rozdrobnienia dialogu. Wzywa do zapewnienia znaczącego uczestnictwa, w tym EKES-u i KR-u.
- Podkreśla, że trzeba zapewnić spójność między polityką zagraniczną, rozwojem, handlem a Europejskim Funduszem Konkurencyjności, aby osiągnąć zrównoważony rozwój i odporność gospodarczą.
- Pomimo pozytywnej oceny proponowanej elastyczności w działaniach zewnętrznych oczekuje pełnej przejrzystości i rozliczalności w wydatkowaniu funduszy.
- Apeluje o rozszerzenie wskaźnika nierówności Komisji na projekty Global Gateway.
- Oczekuje, że istniejące organy takie jak platformy społeczeństwa obywatelskiego zostaną szerzej włączone w utrzymywanie kontaktów z organizacjami w krajach partnerskich.
- Popiera wszelkie wysiłki na rzecz zwiększenia dobrobytu i bezpieczeństwa w naszym sąsiedztwie i tym samym w UE oraz dalsze rozszerzenie Unii.
- Podkreśla potrzebę przewidywalnego i stabilnego finansowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza w celu wzmocnienia demokracji, przestrzeni sprzyjającej społeczeństwu obywatelskiemu i równouprawnienia płci.
- Oczekuje, że cele związane ze współpracą gospodarczą i przedsiębiorczością będą iść w parze z ambitnymi prawami socjalnymi i prawami człowieka oraz zabezpieczeniami środowiskowymi.
- Sprzeciwia się podejściu polegającemu na zawieszeniu płatności w ramach polityki migracyjnej i podkreśla, że do osiągnięcia wytyczonych celów konieczne są pozytywne zachęty.

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ, ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH, RYBOŁÓWSTWA I POLITYKI MORSKIEJ, DOBROBYTU I BEZPIECZEŃSTWA

COM(2025) 565 final 2025/0240 COD

ECO/683

EKES Sprawozdawcy: Florian MARIN, David SVENTEK

22/01/2026

EKES:

- Przyjmuje z zadowoleniem dążenie Komisji do zapewnienia większej elastyczności i uproszczenia, ale uważa, że aby przewidziane uproszczenie było skuteczne, potrzebne są konkretne gwarancje. Żeby zachować odrębną tożsamość i podstawową misję kluczowych polityk UE, trzeba utrzymać ich tożsamość, widoczność, przewidywalność i długoterminowe cele oraz zadbać o to, by wprowadzanie elastyczności nie odbywało się kosztem regionów, społeczności, sektorów i grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.
- Wyraża zaniepokojenie, że połączenie w jedną całość zróżnicowanych potrzeb inwestycyjnych w dziedzinach takich jak rolnictwo, rybołówstwo, spójność i bezpieczeństwo mogłoby doprowadzić do konkurowania między priorytetami i osłabić gwarancje długoterminowe. Zdecydowanie sprzeciwia się temu podejściu, ponieważ grozi ono rozwodnieniem zasobów i osłabieniem wysiłków na rzecz transformacji klimatycznej i cyfrowej.
- Wyrażnie ostrzega, że struktura łączonych funduszy może powodować konflikty dotyczące podziału środków. Zarówno na początku, jak i w trakcie przyszłego okresu finansowania istnieje ryzyko, że pojawi się strukturalna konkurencja między wymiarem społecznym, rozwojem regionalnym i wiejskim oraz polityką bezpieczeństwa i polityką migracyjną.
- Sprzeciwia się przeniesieniu odpowiedzialności ze szczebla regionalnego na szczebel krajowy, ponieważ podważa to zasadę pomocniczości, terytorialność, wielopoziomowe sprawowanie rządów i zaufanie do UE.
- Podkreśla, że skuteczne funkcjonowanie planów partnerstwa krajowego i regionalnego (planów PKR) będzie wymagało silnego i rzeczywistego zaangażowania partnerów lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także przedstawicieli sektorów i branż, zarówno na etapie programowania, jak i w odniesieniu do wdrażania, zarządzania, monitorowania, oceny i kontroli.
- Proponuje, aby równolegle do kontroli regionalnej prowadzono kontrolę z perspektywy partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.
- Podkreśla, że to partnerstwo musi znaleźć odzwierciedlenie w każdym rozdziale planu i że potrzebna jest wyważona reprezentacja odpowiednich partnerów w komitetach monitorujących.
- Wzywa Komisję Europejską do niezwłocznego przeprowadzenia przeglądu europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa.
- Proponuje wprowadzenie systemu kar w wypadku braku skutecznego, konstruktywnego i przekrojowego udziału partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

- Jest zdania, że należy jeszcze bardziej skonsolidować politykę spójności, ponieważ we wniosku została ona osłabiona. Apeluje o gwarancje chroniące regiony i miasta, zwłaszcza w przypadku gdy państwa członkowskie mogą je wykluczyć.
- Podkreśla, że potrzebne są bardziej rygorystyczne przepisy, aby zagwarantować zaangażowanie podmiotów lokalnych i miast, oraz że nie można narażać na szwank interesów szczególnie niższego niż krajowy.
- Apeluje, by przewidzieć koncentrację tematyczną na zagadnieniach bezpieczeństwa żywnościowego, nierówności, starzenia się z godnością i zaangażowania obywatelskiego, a także wsparcie dla słabszych grup, wolontariuszy oraz podmiotów gospodarki społecznej.
- Ostrzega, że cele społeczne muszą być jasno określone, i zaznacza, że cel dotyczący wydatków socjalnych na poziomie 14% powinien być ukierunkowany wyłącznie na cele EFS, takie jak kwalifikacje i szkolenia, a także wsparcie dla słabszych i defaworyzowanych grup społecznych.
- Zdecydowanie krytykuje brak specjalnego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i ostrzega przed łączeniem sprawiedliwej transformacji i czystej transformacji w jedno.

USTANOWIENIE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO, W TYM EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ (INTERREG) I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI

COM(2025) 552 final 2025/0238 COD

ECO/685

EKES Sprawozdawca: David SVENTEK

03/12/2025

EKES:

- Podkreśla, że potrzeba zmniejszenia różnic regionalnych i terytorialnych pozostaje jednym z głównych priorytetów integracji UE i że stosowanie tradycyjnych, sprawdzonych i skutecznych narzędzi polityki spójności to właściwy sposób wspierania zrównoważonego dobrobytu we wszystkich regionach Unii.
- Zaleca wyjaśnienie roli EFRR i Funduszu Spójności w ramach Funduszu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego (FPKR) nie tylko poprzez określenie celów ogólnych i szczegółowych, ale też poprzez konkretne rozwinięcie tego zagadnienia w tekście rozporządzenia. Z zadowoleniem przyjąłby dalsze rozwinięcie i uzupełnienie projektu rozporządzenia, do którego odnosi się opinia, co najmniej o załącznik zawierający wytyczne dotyczące sposobów skutecznej integracji EFRR i Funduszu Spójności z FPKR.
- Nalega, aby nowe rozwiązania nie prowadziły do zmniejszenia znaczenia i ograniczenia misji EFRR i Funduszu Spójności, zwłaszcza we wspieraniu rozwoju regionów słabiej rozwiniętych gospodarczo i transformacji obszarów przemysłowych. Podkreśla znaczenie zasady partnerstwa podczas projektowania przyszłych programów.
- Zgadza się z treścią i ujęciem tematycznym przyszłego programu Interreg oraz jego synergii z programem „Globalny wymiar Europy” w proponowanych konkretnych przypadkach.
- Generalnie zgadza się z zaprezentowanym we wniosku innowacyjnym podejściem dotyczącym przyszłości ustanowionego już programu Interreg, zwłaszcza jeżeli chodzi o akceptację struktury wdrażania na poziomie poszczególnych rozdziałów Planu Interreg.
- Zwraca uwagę na ryzyko, że odpowiednie podmioty na regionalnym szczeblu transgranicznym mogą nie być w stanie osiągnąć porozumienia ze względu na niewystarczającą szczegółowość projektu rozporządzenia. Zaleca również przyjęcie aktu wykonawczego natychmiast po przyjęciu rozporządzenia.
- Zaleca, by zagwarantować porównywalność interpretacji i wdrażania środków na szczeblu państw członkowskich oraz brak istotnych różnic pomiędzy państwami członkowskimi.
- Popiera uproszczenie wdrażania i procedur administracyjnych dla skuteczniejszego wykorzystywania środków.
- Docenia to, że wniosek dotyczący rozporządzenia o EFRR i Funduszu Spójności przewiduje również możliwość wspierania zrównoważonego rozwoju miast i, w jego ramach, zintegrowanych strategii rozwoju miejskiego i terytorialnego skupionych na zrównoważonym rozwoju i odpowiadających na wyzwania w dziedzinie środowiska, energii i klimatu, sprawiedliwej transformacji w kierunku osiągnięcia zielonej, neutralnej dla klimatu i odpornej gospodarki, ze szczególnym uwzględnieniem przystępnego cenowo mieszkalnictwa, ubóstwa, dziedzictwa kulturowego i wykorzystania potencjału technologii cyfrowych do innowacji i efektywnego korzystania z energii.

PROGRAMY „AGORAEU” I „SPRAWIEDLIWOŚĆ”

COM(2025) 463 final 2025/0255 COD

| SOC/843

| EKES Sprawozdawca: Ionuț SIBIAN

04/12/2025

EKES:

- Z zadowoleniem przyjmuje wnioski Komisji dotyczące programów „AgoraEU” i „Sprawiedliwość” oraz wzywa Parlament Europejski i Radę do zatwierdzenia tych wniosków bez zmniejszania proponowanej puli środków finansowych.
- Wzywa do wyraźnego uznania rzecznictwa za kluczowy element pracy organizacji społeczeństwa obywatelskiego i ich roli w kształtowaniu polityki w celu wzmocnienia demokracji i odporności.
- Zaleca wprowadzenie dotacji operacyjnych we wszystkich komponentach programu „AgoraEU” w celu wzmocnienia stabilności instytucjonalnej organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwraca się o rozszerzenie dotacji operacyjnych w ramach programu „Sprawiedliwość” na organizacje nienastawione na zys działające w ogólnym interesie europejskim.
- Popiera utrzymanie wsparcia finansowego dla osób trzecich (FSTP) za pośrednictwem organizacji pośredniczących w celu dotarcia do mniejszych lub lokalnych grup oraz wzywa do zapewnienia niezależności pośredników i zgodności ich zarządzania z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej jako kluczowych kryteriów kwalifikowalności przy ich wyborze. EKES domaga się również jasności co do stóp współfinansowania, proponując do 100% finansowania unijnego dla pośredników i beneficjentów końcowych realizujących działania delegowane.
- Zauważa potrzebę dostosowania mandatu i zasobów biur programu „Kreatywna Europa”, aby skutecznie wspierać szerszy zakres programu „AgoraEU” w sektorze kultury, mediów i sektorze obywatelskim.
- Apeluje o elastyczność i zabezpieczenia (np. indeksacja, mechanizmy korekcyjne) w dotacjach ryczałtowych i wieloletnich, aby zapobiec obciążeniu finansowemu beneficjentów.
- Domaga się jasności co do synergii między Europejskim Funduszem Konkurencyjności (EFK) a komponentem „Media+” w ramach programu „AgoraEU”. Wzywa również Komisję do łączenia beneficjentów dotacji i opracowania planu działania w celu uruchomienia łączonego i skumulowanego finansowania na podstawie obu rozporządzeń, w tym wspólnych zaproszeń do składania wniosków, współpracy DG i monitorowania wyników.
- Zaleca położenie większego nacisku na prawa ofiar i dostęp do wymiaru sprawiedliwości w programie „Sprawiedliwość”, w tym na finansowanie sieci wsparcia, szkoleń dla praktyków i transgranicznej pomocy prawnej.
- Wzywa do zajęcia się dysproporcjami w finansowaniu wewnątrzunijnym, w szczególności przepaścią między Wschodem a Zachodem, w obu programach.
- Ubolewa nad usunięciem grupy roboczej ds. dialogu obywatelskiego z rozporządzenia w sprawie programu „AgoraEU” i wzywa do jej przywrócenia.
- Podkreśla, że wpływ programu zależy od odpowiedniej infrastruktury krajowej i współfinansowania, i proponuje powiązanie dostępu do funduszy UE objętych zarządzaniem dzielonym z wykazaniem przez państwa członkowskie wsparciem dla celów programów „AgoraEU” i „Sprawiedliwość”.

WNIOSEK DOTYCZĄCY ROZPORZĄDZENIA W SPRAWIE PROGRAMU ERASMUS+ 2028–2034

COM(2025) 549 final 2025/0222 COD

| SOC/842

| EKES Sprawozdawcy: Nicoletta MERLO, Katrīna LEITĀNE

22/01/2026

EKES:

- podkreśla potrzebę wyraźnej struktury w programie Erasmus+ i zapewnienia odpowiedniego uznania dla dziedzin młodzieży, kształcenia i szkolenia oraz sportu, a także poszczególnych działań i definicji;
- wzywa do przeznaczenia co najmniej 15% całkowitego budżetu programu na sektor młodzieżowy i co najmniej 26,2% środków na kształcenie i szkolenie zawodowe (VET);
- ostrzega przed restrukturyzacją mogącą zmniejszyć widoczność kluczowych działań i opowiada się za „wsparciem rozwoju polityki” jako elementem odrębnym od „współpracy organizacji i instytucji”, z myślą o propagowaniu uczestnictwa młodzieży i demokratycznego zaangażowania;
- podkreśla znaczenie należytego monitorowania, partycypacyjnego sprawowania rządów i zachowania wyjątkowej tożsamości Europejskiego Korpusu Solidarności przy jednoczesnym utrzymaniu dostępności dla osób młodych o mniejszych szansach;
- wzywa do zapewnienia dostępności programu dla Europejki i Europejczyków spoza UE, stałego wsparcia dla mobilności zawodowej i skutecznego dotarcia do osób o mniejszych szansach, zwłaszcza do młodzieży NEET;
- podkreśla potrzebę wzmocnienia społeczno-gospodarczych skutków programu Erasmus+ poprzez nadanie priorytetowego znaczenia mobilności edukacyjnej, większe nakłady na kształcenie i szkolenie zawodowe (VET) oraz promowanie współpracy między organizatorami kształcenia a rynkiem pracy w celu wspierania innowacji w zakresie rozwoju umiejętności.

USTANOWIENIE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W RAMACH PLANU PARTNERSTWA KRAJOWEGO I REGIONALNEGO

COM(2025) 558 final 2025/0239 COD

| SOC/845

| EKES Sprawozdawczyni: Nicoletta MERLO

22/01/2026

EKES:

- wzywa do zwiększenia wydatków socjalnych w planach partnerstwa krajowego i regionalnego z 14% do 20% oraz do przeznaczenia co najmniej 14% na Europejski Fundusz Społeczny (EFS) w celu wzmocnienia wymiaru społecznego UE;
- nalega na zachowanie odrębnej struktury EFS poprzez obowiązkowe programy krajowe i regionalne w celu ochrony jego wartości dodanej;
- wzywa do znacznego uproszczenia procedur EFS i zwiększenia zdolności administracyjnych w celu poprawy dostępności i realizacji funduszy;
- wzywa do przeznaczenia co najmniej 1% zasobów EFS na budowanie zdolności partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego zarówno na szczeblu regionalnym, jak i krajowym;
- domaga się znaczącego, stałego zaangażowania partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego, w tym pełnego prawa głosu w komitetach monitorujących;
- potwierdza znaczenie wielopoziomowego sprawowania rządów i bezpośredniego zaangażowania regionalnego we współpracę z Komisją w celu utrzymania silnego wymiaru terytorialnego EFS;
- popiera większą komplementarność funduszy unijnych, zwłaszcza dzięki solidnemu podejściu wielofunduszowemu między EFS a Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (EFRR);
- wzywa do znaczących inwestycji w kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie, ze szczególnym uwzględnieniem STEM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria i matematyka) oraz umiejętności ekologicznych i cyfrowych;
- apeluje o przeznaczenie co najmniej 20% środków z EFS na finansowanie wdrażania wzmocnionej gwarancji dla młodzieży oraz na wspieranie wysokiej jakości zatrudnienia ludzi młodych;
- domaga się zwiększenia inwestycji, zwiększając z 25% do 30% środki na włączenie społeczne, ograniczanie ubóstwa i wysokiej jakości usługi społeczne, w tym opiekę środowiskową i przystępne cenowo mieszkania;
- nalega na jaśniejszą i bardziej dostępną komunikację i działania informacyjne na temat EFS, aby zapewnić obywatelkom i obywatelom oraz zainteresowanym stronom zrozumienie dostępnych możliwości.

WSPARCIE UNIJNE WSPARCIE NA RZECZ AZYLU, MIGRACJI I INTEGRACJI, BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO ORAZ ZINTEGROWANEGO ZARZĄDZANIA GRANICAMI I POLITYKI WIZOWEJ

COM(2025) 540 final 2025/0540 COD

| SOC/844

| EKES Sprawozdawca: José Antonio MORENO DÍAZ

19/02/2026

EKES:

- Podkreśla pilną potrzebę ustanowienia polityki imigracyjnej zapewniającej legalne, bezpieczne i skuteczne kanały dostępu do UE. Stanowisko to jest zgodne z wcześniejszymi opiniami Komitetu, w których podkreślił on znaczenie zapewnienia legalnych dróg wjazdu do UE, ochrony praw podstawowych migrantów i poprawy zarządzania mobilnością wewnątrz UE.
- Stwierdza, że wspólna analiza trzech rozporządzeń wskazuje na strukturalną reorientację priorytetów UE z wyraźnym przekierowaniem na kontrolę i bezpieczeństwo. Silny nacisk na bezpieczeństwo, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, oznacza zazwyczaj, że pomija się środki wsparcia na rzecz integracji i włączenia społecznego. Podkreśla, że polityka migracyjna nie może się sprowadzać do podejścia opartego na bezpieczeństwie.
- Odnotowuje, że pełny zestaw narzędzi i instrumentów służących zarządzaniu legalną migracją i unikaniu nieprawidłowości to ważny element sprawnego systemu migracyjnego, w tym w stosownych przypadkach i w pełnej zgodności z prawem unijnym i międzynarodowym – powrotów. Niemniej wdrażanie tych narzędzi i instrumentów musi być starannie wyważone i przebiegać z poszanowaniem praw podstawowych, w szczególności prawa do ochrony indywidualnej.
- Uważa, że zasadnicze znaczenie ma poprawa mechanizmów niezależnego monitorowania praw podstawowych i warunków humanitarnych na granicach za pomocą przejrzystych mechanizmów sprawozdawczych.
- Jest zdania, że w trzech rozporządzeniach przyjętych wspólnie na lata 2028–2034 duży nacisk kładzie się na środki bezpieczeństwa i outsourcing kontroli granicznej, co budzi obawy co do potencjalnych zagrożeń dla praw podstawowych. Zasadnicze znaczenie ma zapewnienie jednoczesnej ochrony podstawowych praw człowieka.

WSPÓLNA POLITYKA ROLNA (WPR) PO 2027 R.

COM(2025) 560 final 2025/0241 COD

| NAT/960

| EKES Sprawozdawcy: Joe HEALY, Arnold PUECH d'ALISSAC

22/01/2026

EKES

- odrzuca wniosek Komisji; Nie ma on żadnego celu kierunkowego, jasnych celów ani długoterminowej wizji dla rolnictwa UE poza narzuceniem znacznych cięć w budżecie WPR.
- wraca uwagę na ryzyko związane z koniecznością konkurowania o fundusze w ramach nowej struktury budżetu w związku z inwestycjami w rolnictwo i spójność.
- Apeluje o zwiększony, samodzielny i specjalny budżet WPR, odpowiednio dostosowany do inflacji i przywrócony do poziomu 0,5 % PKB UE. Powinno to obejmować bardziej ambitny wyodrębniony przydział środków dla obszarów wiejskich oraz silny przydział środków budżetowych na strategię wymiany pokoleniowej i ukierunkowane środki wsparcia dla nowych osób wchodzących na rynek i kobiet będących rolnikami.
- Uważa, że płatności bezpośrednie powinny być ograniczone do sprawiedliwego i rozsądnego poziomu dla indywidualnych rolników aktywnych zawodowo, popierając obowiązkowy próg 100 000 EUR zaproponowany przez Komisję Europejską, oraz że przy przyznawaniu płatności bezpośrednich Komisja nie powinna dyskryminować osób faktycznie aktywnych zawodowo ze względu na podeszły wiek lub status emerytalny, lecz powinna raczej zachęcać do stosowania ukierunkowanych systemów finansowych w celu ułatwienia przenoszenia własności gospodarstw rolnych ze starszych rolników i rolników emerytowanych na młodych rolników.
- Podkreśla, że WPR musi uzupełniać zasadę równoważności norm, zważywszy, że europejscy rolnicy przestrzegają znacznie wyższych standardów środowiskowych, społecznych i zdrowotnych niż rolnicy w innych krajach.
- Zachęca do stosowania opartych na nauce praktyk ochrony klimatu i środowiska oraz zrównoważonych, holistycznych systemów produkcji, takich jak rolnictwo ekologiczne i regeneracyjne oraz inne systemy agroekologiczne – w ramach dobrowolnych i odpowiednio finansowanych środków podejmowanych z własnej inicjatywy.
- Popiera wzmocnienie łańcucha żywnościowego UE w celu przywrócenia w nim równowagi sił, zakazania sprzedaży poniżej kosztów, a także uodpornienia go na kryzysy za pomocą ulepszonych i dodatkowych narzędzi zarządzania kryzysowego oraz systemów ubezpieczeń na wypadek klęsk żywiołowych.
- Dostrzega znaczenie umocnienia warunkowości społecznej i zapewnienia wyraźnego powiązania z propozycjami dotyczącymi WPR. Żadne gospodarstwo rolne nie może być zwolnione z kontroli i kar wynikających z warunkowości społecznej i naliczanie sankcji na mocy prawa krajowego nie może osłabiać jej integralności.

PRZEGLĄD UNIJNEGO MECHANIZMU OCHRONY LUDNOŚCI

COM(2025) 548 final 2025/0223 COD

| NAT/962

| EKES Sprawozdawca: Florian MARIN

03/12/2025

EKES zaleca:

- większą ambicję przy zmniejszaniu ryzyka związanego z katastrofami i zapobieganiu im zamiast skupiać się przede wszystkim na zdolnościach reagowania – skuteczny i zintegrowany Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (UMOL) musi uwzględnić kompleksowe ramy polityki ograniczania ryzyka w obrębie całej UE i skupić się w większym stopniu na zapobieganiu katastrofom w wymiarze międzysektorowym i transgranicznym w ramach całościowego systemu zarządzania ryzykiem,
- zmniejszenie obciążeń administracyjnych, wyeliminowanie nakładania się działań, unowocześnienie nieadekwatnych systemów danych i wsparcia, zwiększenie wyszkolonych zasobów ludzkich oraz inwestowanie w zdolności interoperacyjne w oparciu o wspólne normy iścieżki szkoleń przy zapewnieniu wysokiej jakości warunków pracy jako podstawy wzmocnienia odporności społecznej w ramach obejmującego całe społeczeństwo podejścia do kryzysów,
- lepsze przewidywanie i rozumienie katastrof i kryzysów oraz uwzględnienie roli propagandy dezinformacji w zwiększaniu stresu społecznego,
- wzmocnienie UMOL poprzez zapewnienie dodatkowego finansowania – zwłaszcza dla grup i regionów podatnych na zagrożenia, w tym regionów najbardziej oddalonych i regionów usytuowanych w pobliżu stref wojennych, zapewnienie spójności z planami partnerstwa krajowego i regionalnego (PPKR) zaproponowanymi na okres programowania 2028–2034, dążenie do większej komplementarności między istniejącymi instrumentami takimi jak Zwiększenie Bezpieczeństwa Europy, Europejski Korpus Solidarności i UMOL,
- zapewnienie wystarczającego i stabilnego finansowania dla strażaków zawodowych i personelu medycznego, by zachować skuteczność i zdolność szybkiego reagowania w ramach UMOL, oraz wzmocnienie przy tym roli wolontariuszy,
- oparcie UMOL na elastyczności w celu poszanowania różnorodności krajowych systemów zarządzania katastrofami oraz zapewnienie zarazem – przy pełnym zaangażowaniu zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego – współpracy i koordynacji transgranicznej w celu szybkiego i skutecznego reagowania na katastrofy o zasięgu ponadnarodowym,
- dostosowanie przepisów dotyczących zamówień publicznych, by zagwarantować szybkie i skuteczne dostawy i usługi o krytycznym znaczeniu w czasach kryzysu,
- wprowadzenie standardowego formularza sprawozdawczego do zgłaszania klęsk, który byłby stosowany przez wszystkie państwa członkowskie.

ZMIANA ROZPORZĄDZENIA O WSPÓLNEJ ORGANIZACJI RYNKÓW

COM(2025) 553 final 2025/0237 COD

| NAT/966

| EKES Sprawozdawca: Felipe MEDINA

21/01/2026

EKES:

- Przyjmuje z zadowoleniem proponowane przez Komisję Europejską (KE) zmiany zawarte we wniosku COM(2025) 553 final – 2025/0237(COD) dotyczącym przeglądu wspólnej organizacji rynków rolnych (WORR).
- Wskazuje, że istnieje rozbieżność pomiędzy ambicjami wyrażonymi we wnioskach – które dają państwom członkowskim możliwość wprowadzania nowych interwencji sektorowych – a faktem, że proponowany budżet zarezerwowany dla WPR jest niższy od obecnego oraz że państwa członkowskie wzywa się do współfinansowania interwencji, co dotychczas nie dotyczyło sektora owoców i warzyw. Może to również zagrażać funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.
- Docenia wysiłki podjęte przez Komisję w celu uproszczenia różnych aspektów rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. Mają one ułatwiać zrozumienie rozporządzenia, sprzyjać jego rozwojowi i wdrażaniu i tym samym usprawniać funkcjonowanie różnych środków w celu poprawy sytuacji rolników oraz innych podmiotów w łańcuchu rolno-spożywczym. Obecne interwencje sektorowe będą kontynuowane po zakończeniu bieżącego okresu budżetowego i w związku z tym konieczne jest wprowadzenie przepisów przejściowych.
- Podkreśla potrzebę jednoznacznego uznania niezbędnego i strategicznego charakteru sektora rolno-spożywczego. Protokoły awaryjne dotyczące kryzysów i sytuacji wyjątkowych, które państwa członkowskie mają opracować, powinny uwzględniać tę zasadę i zapewniać, aby organy publiczne były zobowiązane do ułatwiania działalności wszystkich podmiotów sektora w czasie kryzysów. Jest to niezbędne, by zagwarantować nieprzerwane zaopatrzenie w żywność oraz rozwiązać obawy europejskich obywateli i obywaterek, zapobiegając tym samym zbędnemu gromadzeniu żywności oraz związanym z tym problemom bezpieczeństwa.
- Ponownie podkreśla potrzebę przejrzystości odnośnie do składu produktów spożywczych i zapewnienia konsumentom łatwego dostępu do tych informacji. Ponadto uznaje wysiłki Komisji Europejskiej dotyczące nazw produktów mięsnych, lecz ostrzega przed ryzykiem negatywnego wpływu niektórych środków mających na celu ochronę konkretnych sektorów produkcji na inne równie istotne sektory.
- Zwraca się do Komisji o zezwolenie na wykorzystanie całej rośliny konopi, w tym kwiatów, oraz o uproszczenie dozoru poprzez danie pierwszeństwa kontrolom administracyjnym i ograniczenie inspekcji na miejscu. EKES popiera skuteczne, proporcjonalne i sprawdzone empirycznie rozporządzenie, w związku z czym apeluje do Komisji o ponowne rozważenie tych zmian i przyjęcie podejścia opartego na ryzyku, które umożliwi wykorzystywanie liści konopi oraz słomy konopnej jako materiałów paszowych, pod warunkiem że pochodzą one z odmian zgodnych z WPR (o zawartości Δ^9 -Tetrahydrokannabinolu (THC) poniżej 0,3 %).

REFORMA WSPÓLNEJ POLITYKI RYBOŁÓWSTWA

COM(2025) 559 final 2025/0235 COD

| NAT/966

| EKES Sprawozdawca: Francisco Javier GARAT PÉREZ

21/01/2026

EKES:

- Wzywa, by zagwarantowano przydzielenie 6,10 mld EUR na realizację wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) zgodnie z obecnym budżetem na lata 2021–2027 w celu zachowania jednej z nielicznych wyłącznych kompetencji UE oraz uniknięcia konkurencji z innymi sektorami i interesami. Specjalny rozdział powinien dotyczyć rybołówstwa, zapewniając odpowiednie inwestycje publiczne i pewność prawa dla podmiotów gospodarczych;
- Wyraża zaniepokojenie, że najwyraźniej priorytet nadano realizacji celów niewiążącego Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu, zamiast postawienia na pierwszym miejscu udziału w realizacji celów WPRyb, co przewidziano w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz w rozporządzeniu w sprawie WPRyb.
- Z zadowoleniem przyjmuje propozycję wzmocnienia spójności i synergii z powiązanymi inicjatywami i funduszami takimi jak program LIFE, Globalny wymiar Europy oraz program na rzecz konkurencyjności, aby uniknąć dublowania wysiłków i zmaksymalizować wpływ inwestycji publicznych. Wzywa jednak KE do dopilnowania, by rządy dokonały inwestycji niezbędnych do osiągnięcia celów WPRyb.
- Podkreśla potrzebę sporządzenia elastyczniejszej definicji łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego na podstawie kryteriów ustanowionych przez Organizację Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) oraz przez regionalne organizacje ds. zarządzania rybołówstwem (RFMO).
- Zwraca uwagę, że konieczne jest, aby państwa członkowskie opracowały plany i środki mające na celu modernizację i odnowienie swoich statków, poprawę efektywności energetycznej, bezpieczeństwa na pokładzie i warunków pracy, bez zwiększania zdolności połowowej.
- Komitet przyjmuje z aprobatą to, że Komisja Europejska zamierza stworzyć prostą strukturę bez wyznaczania z góry i w zbyt nakazowy sposób szczegółowych środków na rzecz kwalifikowalności lub jej zasad na szczeblu Unii. Wzywa państwa członkowskie do zachowania ducha elastyczności i uproszczenia przy opracowywaniu krajowych i regionalnych planów partnerstwa. Wzywa również do ustanowienia wytycznych dotyczących zasady „nie czyń poważnych szkód” mających zastosowanie we wszystkich sektorach.
- Zgadza się, że niezbędne jest utrzymanie pewnej elastyczności podczas określania poziomów intensywności pomocy, by umożliwić państwom członkowskim dostosowanie ich PPKR do specyfiki ich sektorów i regionów.
- Z zadowoleniem przyjmuje nowe uproszczenie i sformułowanie dotyczące operacji kwalifikujących się do pomocy państwa.

FUNDUSZ KONKURENCYJNOŚCI

COM(2025) 555 final 2025/0555 COD

| INT/1101

| EKES Sprawozdawczyni: Milena ANGELOVA

03/12/2025

EKES:

- Popiera utworzenie Europejskiego Funduszu Konkurencyjności (EFK) jako podstawy kolejnego budżetu UE oraz siły napędowej innowacji, odporności i bezpieczeństwa i jednocześnie podkreśla, że finansowanie musi pozostać ściśle dostosowane do zrównoważonego rozwoju i społecznej gospodarki rynkowej UE.
- Apeluje o ogólnounijny, oparty na osiągnięciach wybór projektów na podstawie jasnych kryteriów, takich jak doskonałość, ukierunkowanie na przyszłość i potencjał gospodarczy. Aby uniknąć wstrzymywania procesów na szczeblu krajowym, EKES apeluje o przejrzyste procedury, równy dostęp dla wnioskodawców we wszystkich państwach członkowskich oraz aktywne zaangażowanie partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w sprawowanie rządów.
- Zaleca wprowadzenie „referendum rynkowego” wymagającego, aby projekty, w ramach których dąży się do uzyskania znacznych unijnych dopłat uzupełniających, takie jak projekty IPCEI lub inne inwestycje na dużą skalę, w pierwszej kolejności mobilizowały udział kapitału prywatnego. Ten mechanizm testu rynkowego pomógłby w walidacji jakości projektów, ograniczeniu upolitycznionych decyzji o finansowaniu i wzmocnieniu powiązania między wsparciem publicznym a faktyczną konkurencyjnością.
- Podkreśla, że potrzebne są solidne narzędzia oceny ryzyka i zapobiegania mu, które zapewnią przeznaczanie zasobów EFK wyłącznie na projekty, które rzeczywiście zwiększają konkurencyjność Europy i unikają powtarzania się wcześniejszych niedociągnięć w unijnych programach finansowania.
- Podkreśla znaczenie wspierania MŚP, regionalnych i transgranicznych ekosystemów innowacji oraz inwestycji w umiejętności i godną pracę przy jednoczesnym uproszczeniu procedur i zapewnieniu przejrzystego, przewidywalnego i integracyjnego zarządzania.

22/01/2026

EKES:

- Uważa, że zaproponowany na lata 2028–2034 orientacyjny budżet w wysokości 175 002 000 000 EUR jest zachęcającą oznaką i silnym sygnałem potwierdzającym zaangażowanie na rzecz doskonałości naukowej oraz celu inwestowania w badania naukowe i innowacje oraz przełomowe technologie. Zaleca jednak, by służył on jedynie za minimalny punkt odniesienia w dyskusjach między Radą a Parlamentem Europejskim.
- Uważa, że konieczna jest ściślejsza kontrola wykorzystania funduszy oraz określenie czynników zniechęcających do ich wykorzystania lub czynników powodujących niepełne wykorzystanie środków w niektórych krajach.
- Zaleca utrzymanie planowanego dostosowania między programem „Horyzont Europa” a Europejskim Funduszem Konkurencyjności, a także jego prawidłowe wprowadzenie, zwłaszcza między czterema segmentami polityki Funduszu oraz odpowiadającymi im działaniami w ramach filaru II „Konkurencyjność” należącego do programu „Horyzont Europa”.
- Zaleca, by procedury oceny i wybór projektów opierały się nie tylko na doskonałości naukowej, lecz również na dodatkowych kryteriach oceny lepiej oddających przydatność handlową, wpływ na przemysł oraz wkład w strategiczną autonomię Europy i konkurencyjność przemysłu europejskiego w celu wspierania całego cyklu innowacji – od badań podstawowych po wprowadzanie na rynek.
- Zaleca utrzymanie czteroletniej kadencji przewodniczącego Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN), z możliwością jednokrotnego przedłużenia, zamiast skracania jej do dwóch lat.
- Sądzi, że filar I dotyczący badań i doskonałości naukowej w ramach działań „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA), o którym mowa w art. 9 wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie programu „Horyzont Europa” oraz w art. 13 wniosku dotyczącego rozporządzenia ustanawiającego program ramowy „Horyzont Europa”, nie powinien podlegać żadnym wytycznym politycznym, i zaleca utrzymanie podejścia oddolnego („kierunkowość”) zamiast proponowanego przez Komisję odgórnego ukierunkowania.
- Doradza jak największą ostrożność w odniesieniu do przewidzianej w filarze IV „Europejska przestrzeń badawcza” wniosku dotyczącego rozporządzenia zasady przeznaczania 3% PKB na finansowanie wzmocnienia zdolności po 2030 r., ponieważ może to mieć wpływ na beneficjentów z krajów mających najmniejsze zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji.
- .

PROGRAM NA RZECZ JEDNOLITEGO RYNKU I CEŁ 2028–2034

COM(2025) 590 final 2025/0590 COD

| INT/1102

| EKES Sprawozdawca: Vasco DE MELLO

21/01/2026

EKES:

- Uważa, że przedmiotowy program realizuje właściwą strategię, opracowując środki i wsparcie mające na celu zwiększenie i poprawę współpracy między Komisją a państwami członkowskimi oraz między państwami członkowskimi w kwestiach dotyczących jednolitego rynku, unii celnej, opodatkowania i wysiłków na rzecz zwalczania nadużyć finansowych.
- Wzywa Komisję Europejską, by zachęcała państwa członkowskie do zwiększenia zasobów ludzkich w obszarze celnym i na szczeblu służb podatkowych zajmujących się poborem ceł i podatków, zwłaszcza w państwach członkowskich otrzymujących najwięcej towarów z Azji oraz w odniesieniu do przesyłek wysyłanych za pośrednictwem znajdujących się tam platform cyfrowych.
- Apeluje, aby uproszczeniu przepisów UE towarzyszyło uproszczenie przepisów każdego państwa członkowskiego, tak aby obywatele i przedsiębiorstwa mogły z łatwością je stosować.
- Zaleca, aby cyfryzacja procedur, które mają być stosowane przez obywateli i przedsiębiorstwa, nie była zbyt złożona i nie wiązała się ze zwiększeniem obowiązków sprawozdawczych lub innych obowiązków dla tychże obywateli lub przedsiębiorstw.
- Postrzega jako ważne wspieranie stowarzyszeń konsumentów ze względu na ich kluczową rolę, zarówno za pośrednictwem struktur rozstrzygania sporów konsumenckich, jak i w zakresie monitorowania zgodności produktów będących w obrocie na jednolitym rynku oraz w odniesieniu do zwiększania wiedzy finansowej.

INSTRUMENT „ŁĄCZĄC EUROPE” NA LATA 2028-2034

COM(2025) 547 final 2025/0221 COD

| TEN/859

| EKES Sprawozdawcy: Mateusz SZYMAŃSKI, Tomas ARVIDSSON

22/01/2026

EKES:

- z zadowoleniem przyjmuje uznanie potrzeby inwestycji, w szczególności pilnej potrzeby wzmocnienia odporności UE i poprawy bezpieczeństwa. Komitet domaga się zwiększenia finansowania z instrumentu „Łącząc Europę” 3 (CEF 3) do co najmniej 100 mld EUR;
- uważa, że w następnym okresie programowania należy ująć inwestycje wykraczające poza UE, to znaczy rozszerzyć korytarze TEN-T na kraje kandydujące;
- podkreśla, że aby zapewnić spójność terytorialną i pełne wykorzystanie jednolitego rynku, w programie należy priorytetowo traktować inwestycje w regionach, w których występują znaczne luki infrastrukturalne, wspierać projekty mające na celu zabezpieczenie infrastruktury krytycznej i wąskich gardeł, w szczególności w krajach otrzymujących wsparcie w ramach polityki spójności i regionach graniczących z Rosją i Białorusią, które są otwarcie wrogie wobec krajów UE;
- uważa, że nie należy całkowicie wykluczać inwestycji realizowanych w jednym państwie członkowskim, jeżeli takie inwestycje odpowiadają potrzebom i celom instrumentu „Łącząc Europę” oraz są istotne dla TEN-T i TEN-E;
- proponuje przeznaczenie środków finansowych, aby umożliwić rozpoczęcie realizacji projektu w ramach instrumentu „Łącząc Europę”, oraz określenie, które projekty będą traktowane priorytetowo. Kryteria finansowania powinny być powiązane z kryteriami społecznymi i środowiskowymi oraz zapewniać europejską wartość dodaną;
- domaga się wprowadzenia procedur oceny śródkresowej i oceny ex post wydatków realizowanych za pośrednictwem instrumentu „Łącząc Europę”, a także zasad jego monitorowania; Konieczne jest uproszczenie procesu składania wniosków i przyspieszenie wypłaty środków w celu przyspieszenia realizacji inwestycji.

RAMY MONITOROWANIA WYDATKÓW BUDŻETOWYCH I RAMY WYKONANIA BUDŻETU

COM(2025) 545 final 2025/0545 COD

| ECO/698

| EKES Sprawozdawcy: Konstantinos DIAMANTOUROS, Dominika BIEGON

18/06/2026

EKES:

- Popiera inicjatywę ustanowienia jednolitego i spójnego zestawu wskaźników produktu i rezultatu w całych wieloletnich ramach finansowych (WRF), zharmonizowania stosowania zasad horyzontalnych, wprowadzenia jednego rocznego sprawozdania z zarządzania i wykonania oraz utworzenia jednego portalu zawierającego wszystkie informacje związane z WRF.
- Zwraca uwagę, że rozporządzenie w sprawie wykonania w sposób dorozumiany określa ex ante zakres kwalifikujących się programów. Wypłata środków UE jest powiązana z osiągnięciem kamieni milowych i wartości docelowych, które zostaną określone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu. Sprawia to, że ramy mają wysoce polityczny charakter.
- Podkreśla, że w przypadku gdy płatności są uzależnione od kamieni milowych i wartości docelowych, rezultaty często trudno zmierzyć w odpowiednim czasie, zwłaszcza w przypadku interwencji społecznych. Stąd proponuje wprowadzenie do ram wykonania możliwości odstępiania od ich stosowania: przy wdrażaniu PPKR władze publiczne powinny mieć możliwość stosowania finansowania opartego na kosztach w przypadku obiektywnych trudności w gromadzeniu i pomiarze danych albo uzupełniania sprawozdawczości ilościowej wskaźnikami jakościowymi.
- Apeluje o promowanie widoczności wydatków na różnorodność biologiczną w ramach szerszego celu środowiskowego.
- Zaleca zapewnienie przejrzystego, przewidywalnego i proporcjonalnego stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód” w całym budżecie UE. Ta zasada powinna być stosowana spójnie we wszystkich programach i opierać się na jasnej definicji tego, co stanowi poważną szkodę. Jej stosowanie powinno być proporcjonalne do rzeczywistego ryzyka, jakie dana inicjatywa stwarza dla celów chronionych zasadą „nie czyń poważnych szkód”. Taka proporcjonalność powinna zapobiegać nadmiernemu karaniu działań, które, gdy są prowadzone w UE, są już znacznie bardziej przyjazne dla klimatu i środowiska niż porównywalne działania prowadzone gdzie indziej, co ograniczy ryzyko przenoszenia inwestycji do jurysdykcji o niższych standardach. Ponadto stosowanie zasady „nie czyń poważnych szkód” powinno uwzględniać wielkość i zdolności beneficjentów, ponieważ mniejsze podmioty mogą napotykać większe trudności w spełnianiu wymogów sprawozdawczych. Ponadto uważa, że wyłączenie obronności z zasady „nie czyń poważnych szkód” powinno być precyzyjnie określone, aby nie umożliwiać szerokiego wyłączenia działalności pod pretekstem podwójnego zastosowania.
- Nalega, aby finansowanie zaliczane do kwoty przeznaczonej na inwestycje społeczne koncentrowało się na podstawowych celach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

- Uważa, że art. 6 rozporządzenia w sprawie wykonania należy wzmocnić, aby zagwarantować, że – w miarę możliwości, w stosownych przypadkach i zgodnie z przepisami sektorowymi – programy i działania finansowane ze środków UE przyczyniają się do tworzenia i utrzymywania wysokiej jakości miejsc pracy dzięki proporcjonalnej warunkowości społecznej. Zaleca sporządzanie rocznych sprawozdań na temat jakości miejsc pracy.
- Zaleca określenie wskaźników ilościowych i jakościowych służących pomiarowi zaangażowania zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych – od etapu opracowywania po etap wdrażania – tak aby zasada partnerstwa w kontekście PPKR była bardziej skuteczna, znacząca, możliwa do wyegzekwowania i zmierzania.
- Zwraca uwagę, że od organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych oczekuje się wykorzystywania wskaźników określonych w rozporządzeniu w sprawie wykonania do przekładania polityki na strategię lokalne. W związku z tym zaleca współprawodawcom zwiększenie pomocy technicznej.
- Popiera włączenie zasady uwzględniania aspektu płci do ram wykonania jako zasady horyzontalnej.
- Proponuje wprowadzenie w załączniku I „Zakresy interwencji i wskaźniki” do wniosku Komisji zmian, które przedstawia w załączniku do opinii.

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
eesc.europa.eu

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2026-37-PL

© Unia Europejska, 2026

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Print:

QE-01-26-017-PL-C
ISBN 978-92-830-7099-3
doi:10.2864/9929406

PDF:

QE-01-26-017-PL-N
ISBN 978-92-830-7098-6
doi:10.2864/2358435

 @european-economic-social-committee
 @eu_civilsociety
 @EuropeanEconomicAndSocialCommittee
 @EU_EESC
 @eesc.bsky.social

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej

PL